

Závěrečný oddíl knihy se týká rozlišení známého jako „soukromá žena a veřejný muž“. Autorky zkoumají, jak se toto tradiční či zažitě dělení v socialistických zemích Evropy měnilo či jaké vlivy na něj působily a s jakým dopadem. Hned dva referáty z této části sborníku se věnují plánovanému těhotenství a právu žen na potrat. Zatímco Małgorzata Fidelis ve svém příspěvku zpracovává, jaká práva, deklarovaná i reálná, měly ženy v tomto ohledu v Polsku v 50. letech, v případě textu Andrey Šalingové se jedná o srovnání možností plánovaného rodičovství ve Spolkové republice Německo a na Slovensku v 70. letech. Do srovnání se tak poprvé v tomto sborníku dostává situace v zemi východního a západního bloku.

Velice zajímavou sondu do života disidentů poskytuje Petra Schindler-Wisten, která čtenáři nabízí zmapování toho, jaký vliv měla činnost v disentu na rodinný život v době normalizace. Neobvyklou analýzu přináší Małgorzata Mazurek, která popisuje rozdíly mezi soukromou a veřejnou sférou na příkladu stání ve frontách v Polsku. Text je velice čtivý a obsahuje celou řadu velmi zajímavých detailů. Následuje práce dvojice Dobrochna Kalwa a Ewelina Szpak o všedním životě zaměstnanců státních hospodářských podniků v Polsku. Jediněčný přínos této práce spočívá v autentických zážitcích a vyjádřeních lidí, kteří v těchto statcích pracovali a žili v komunitě těchto lidí.

V závěrečném příspěvku Andrea Petó, který pojednává o migrantech-ženách, které utekly před rokem 1989 z Bulharska a Maďarska na Západ.

Přestože kniha nabízí vědecké studie a zpracované analýzy, je možné ji číst i jako zajímavý pohled na nedávné dějiny, který je psán veskrze velmi čtivou a záživnou formou včetně řady poutavých detailů. Knihu považují za přínos pro poznání nedávných dějin. Právě její zaměření a netradiční přístup ke zkoumání společností socialistických států ji řadí mezi publikace, které by měl člověk znát, pokud si chce utvořit celistvější pohled na mocenské a společenské vztahy té doby. Zároveň jde o velmi cenný přínos pro kvalifikovaný pohled na současné dění a jako zdůvodnění vývoje v otázkách, které se týkají ženské rovnoprávnosti.

Pavla Francová

Todd Landman, *Issues and Methods in Comparative Politics. An Introduction.*
London and New York: Routledge, 2008, 355 s. ISBN 978-0-415-41236-0

Nakladatelství Routledge připravilo v roce 2008 již třetí vydání knihy Todda Landmana, jejíž název by se dal do češtiny přeložit jako *Otázky a metody politické komparatistiky. Úvod*. Jak je již ze samotného názvu patrné, jedná se povahou o metodologickou příručku, popřípadě politologickou učebnici, která se zabývá různými způsoby komparací různých politických elementů a fenoménů či systémů jako celků.

Autorem knihy je rodák z Pensylvánie, vystudovaný politolog, který se danou problematikou zabývá již od počátku devadesátých let. V současné době působí jako pedagog na University of Essex, kde přímo vede oddělení Department of Government, a působí v edičních radách odborných časopisů *Human Rights and Human Welfare*, a *The Journal of Latin American*

Studies. Todd Landman je mimo jiné znám též jako mezinárodně uznávaný poradce v oblasti rozvoje, demokracie a lidských práv, a to jako vládní specialista nebo i poradce nevládních organizací. Tímto způsobem působil, nebo stále působí, ve více než třiceti zemích po celém světě. Často je zván jako komentátor na nejrůznější akademická i neakademická fóra a své myšlenky též rád prezentuje, jak to sám nazývá, pomocí „magie a metafyzických způsobů komunikace“, což lze v akademickém světě považovat za poněkud avantgardní formu PR.

V rámci své dosavadní vědecké kariéry byl autorem mnoha odborných článků a několika publikací jako *Protecting Human Rights* (Georgetown University Press 2005), *Human Rights Vols. I–IV* (Sage 2009) a spolupodílel se na dalších jako *Governing Latin America* (Polity 2003) nebo *Assessing the Quality of Democracy* (International IDEA 2008). *Issues and Methods in Comparative Politics. An Introduction* tedy logicky navazuje na jeho předchozí vědeckou práci.

Dalo by se říci, že se Landman v této knize pokusil zformulovat svůj koncept uvažování o politice a poskytnout tak návod k práci v té nejobecnější politologické rovině. Kniha je rozdělena na tři části, ta první nese název „Proč, jak a problémy komparace“. V ní se do detailu zabývá přístupem ke srovnávání politických systémů a jejich funkčnosti v jednotlivých státech, přičemž jako základní dělicí metodické prizma mu slouží počet statistických jednotek v souboru. Subkapitolami proto logicky jsou tyto: srovnání mnoha zemí, srovnání několika zemí a single-country studies jako komparativní element. V druhé části, nazvané „Srovnávání srovnání“, která se zdá být nejužitečnější, pojednává o obecných problémech komparativních faktorů, jako jsou přechody k demokracii, ekonomické transformace, násilný a nenásilný se projevující disent, institucionální zázemí jednotlivých režimů, a jinými politologickými evergreeny, které doplňuje svými postřehy a aplikacemi na konkrétní praktické situace. V poslední subkapitole této části se zabývá též přesahy zkoumání mezinárodních vztahů a komparativní politikologie. A v poslední části knihy, nově doplněné právě pro toto třetí vydání, přidává problémy, které mu přijdou aktuální pro politickou komparatistiku, jako její metodologická různorodost a sjednocení teoretických poznatků.

Sám Landman považuje knihu spíše za učebnici, neboť v úvodu nabádá čtenáře, kteří se s politickou komparatistikou ještě nesetkali, aby přeskočili první část a vrátili se k ní až po přečtení druhé, a naopak, těm, kteří jsou v tématu již zblhlí, aby četli knihu v pořadí v jakém je napsána. Pravda je, že z tohoto a jiných momentů v knize ucítí čtenář určitý druh nadhledu, se kterým autor k této nesmírně zajímavé, ale často poněkud suchopárně podávané problematice přistupuje, což považuji za pozitivní prvek. Kniha je psána typickým anglosaským způsobem, čitelně a přehledně a je explanatorně vyčerpávající, jak je u amerických autorů zvykem. Landman používá značné množství grafů a tabulek, které knihu oživují a jsou v rámci textu plně funkční.

Kniha *Issues and Methods in Comparative Politics. An Introduction* je užitečná pro ty, kteří se chtějí s metodami srovnávání politických systémů seznámit, ale i pro ty, kteří by se chtěli na danou problematiku podívat s odstupem a znovu si ujasnit funkčnost komparací jako metod v psaní odborných textů a uvědomit si všechny problémy, které s sebou tato metoda obecně přináší.

Jiří Kocian